

A nemzetiségi kultúra ápolása nem elvont cél, hanem a következő generációk identitásának és önismeretének egyik legfontosabb útja

Fiatalok, kutatók és közösségi példaképek kaptak elismerést a magyarországi némettség jubileumi országos gáláján

A Magyarországi Németek Országos Önkormányzata 2026. évi – immáron harmincadik – országos gáláját január 10-én, a magyarországi német önkormányzatok napján rendezték meg a Budapest Kongresszusi Központban. Az esemény ismét kivételes alkalmat teremtett arra, hogy a magyarországi német közösség együtt ünnepelje kulturális sokszínűségét, történelmi örökségét és jövőbe mutató értékeit – bár ezúttal kétségkívül beárnyékolta a rendkívül kedvezőtlen időjárás, amely közlekedési nehézségeket okozott.

Englenderné Hock Ibolya és dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet köszöntötte az egybegyűlteket

A rendezvényen a résztvevőket Englenderné Hock Ibolya, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának (MNOÖ) elnöke köszöntötte. Hangsúlyozta: a közösség ereje a tudatos összetartásban, a múlt tiszteletében és a jövő felelős alakításában rejlik. Kiemelte, hogy az MNOÖ stratégiájának középpontjában a hagyományok megőrzése és továbbélése, valamint a fiatal nemzedékek megszólítása áll. Rámutatott: a következő időszak különös felelősséget ró a magyarországi németesre, hiszen a közelgő országgyűlési választások fényében elengedhetetlen az aktív részvétel és a választói regisztráció erősítése. Mint fogalmazott, a közösség jövőjét nem mások döntései, hanem a saját felelősségvállalásunk határozza meg. „Gondoljunk mindannyian arra – különösen az elűzetés és az elhurcolás emlékeiben –, hogy őseink a németességükért szenvedtek. A legkevesebb, amit tehetünk, hogy kiállunk érte. Ennyivel tartozunk nekik!”

Dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet, a közelmúltban leköszönt nemzetiségi ombudsmanhelyettes ünnepi beszédében köszönetét fejezte ki a magyarországi német közösségnek azért a több évtizedes, következetes és értékteremtő munkáért, amellyel élő tartalommal töltik meg a nemzetiségi jogi kereteket. Hangsúlyozta: a magyarországi németesség ereje a nemzedékek közötti szolidaritásban, a párbeszédben és abban a nyitottságban rejlik, amellyel egymást kiegészítve alkalmazza a hagyományőrzést és a modern kommunikációs formákat. Rámutatott arra is, hogy a válságokkal és bizonytalanságokkal terhelt világban különösen felértékelődik a kultúra sokszínűségének tisztelete, az együttműkö-

dés a nemzetiségi közösségek között, valamint a fiatalok bevonása a közösséget érintő döntésekbe. 2026, az országgyűlési választások éve, meghatározó jelentőségű a magyarországi némettség számára. A közösség jövője szempontjából továbbra is kulcsfontosságú a parlamenti képviselő megőrzése.

A gálán adták át a hazai német közösség legmagasabb rangú kitüntéseit.

Fiatalok a közösség jövőjéért – Koch Valéria-díjak átadása

Az elismerés azon középiskolás és egyetemista fiataloknak adományozható, akik kiemelkedő elkötelezettséggel dolgoznak a magyarországi német nyelv, kultúra és hagyományok megőrzéséért és továbbadásáért. A díjakat *Szauter Terézia*, az MNOÖ oktatási bizottságának elnöke, valamint *Richolm Erik*, az ifjúsági bizottság elnöke adta át.

Hergert Kira magyarországi német családban nőtt fel, ahol a német nyelv – akár nyelvjárásban, akár köznyelvi formában – mindennapjai természetes része volt. Általános iskolai tanulmányait német egynyelvű osztályban végezte. Amint lehetősége nyílt rá, rendszeresen részt vett különböző versenyeken, ahol örömmel és magabiztosan használta a német nyelvet. Tehetségét a nyelvjárás területén is bizonyította: versmondó versenyek rendszeres szereplője volt. Meggyőződése, hogy egy dialektus ismerete és használata különleges érték, amely kultúrájának szerves része. Elmondása szerint büszkeséggel tölti el, hogy dédnagymamája népviseletében állhatott a zsűri elé, és nagy örömmel élte meg, hogy a 2025-ös országos szavalóversenyen ötödik helyezést ért el. Három éve a *Magyarországi Német Gyermekekért Egyesület* cselekvő tagjaként német nyelvű táborok s egyéb gyermek- és ifjúsági programok szervezésében vesz részt. Különösen fontosnak tartja a magyarországi német hagyományok megőrzését, amihez az évente megrendezett táborok kiváló lehetőséget biztosítanak. A hagyományápolás részeként a dalkincs megőrzését is kiemelten fontosnak tartja, ezért tagja iskolája, a *Koch Valéria Iskolaközpont* kórusának. Az együttes különböző iskolai és városi rendezvényeken történő fellépéseivel hozzájárul ahhoz, hogy a magyarországi német népdalok élő hagyományként maradjanak fenn.

Kira néhány évvel ezelőtt részt vett egy frankfurti nemzetközi ifjúsági találkozón, melyen egész Európából érkező fiatalokkal ismerkedhetett meg. Eközben sokat tanult arról, hogy más országokban a német kisebbségek miként őrzik és ápolják nyelvüket, hagyományukat. Ez új lendületet adott közösségi szerepvállalásához. Tavalytól a *Magyarországi Német Fiatalok Közössége* vérméni baráti körének tagja, amelyben fiatalkorában édesapja is tevékenykedett. Lakóhelyén, *Kozármislényben* is rendszeresen közreműködött különböző közösségi eseményeken, többek között a betelepítés emlékművének avatásán és a pünkösdi koszorúzásokon.

Pencz-Amrein Ludovika Franciska szüleivel és testvérével a baranyai *Mecseknádasdon* nőtt fel. Anyanyelve a német, amelyet a családban mindennap használnak, míg a magyar nyelvet rokonaitól, valamint az óvodában sajátította el. Nyelvi és kulturális kötődésének alakulásában különösen meghatározó szerepet játszott anyai nagymamája, akinek köszönhetően nemcsak a nyelvjárást ismerte meg, hanem a helyi szólásokat és közmondásokat is. 2015 óta tagja iskolája, a *Koch Valéria Iskolaközpont* kórusának, amellyel számos rendezvényen: német nyelvű miséken, nemzetiségi napokon, valamint a pécsi *Wunderbar Fesztiválon* is fellépett. Szerepet vállal az iskola színjátszó szakkörében is. Ennek tagjaként két alkalommal vett részt a magyarországi német gimnáziumok *Szekszárdon*, a Magyarországi Német Színházban rendezett színházi találkozóján. Szívesen mond verseket az iskolai rendezvényeken, főszerepet játszott *A herceg és a rózsza* című hangjátékban, amely Koch Valéria műve alapján készült, továbbá szerepelt az *Egy frankföldi polkázni tanul* című dokumentumfilmben is.

Az elismeréseket Szauter Terézia és Richolm Erik adta át

Szülőfaluja német közösségi életében szintén serénykedik: főszerepet alakított egy *Frank* Ildikó által rendezett színdarabban, tagja a *Skóciai Szent Margit Kórusnak*, amellyel német nyelvű miséken énekelnek, valamint a nagybőjti időszakban német nyelvű passiójátékok előadásában működnek közre. Emellett a *Magyarországi Német Családfakutatók Munkaközösség* munkájában is részt vesz. Ennek köszönhetően számos magyarországi német települést ismerhetett meg. Érettségi után a nemzetközi kapcsolatok területén szeretne továbbtanulni. Fontosnak tartja, hogy minél alaposabban megismerje népcsoportja történetét, s meggyőződése, hogy nemcsak a magyarországi németeknek, hanem a többségi társadalomnak és a Németországban élő németeknek is többet kellene tudniuk erről az örökségről.

Werner Barbara a pécsi Koch Valéria Iskolaközpont tizenkettedik évfolyamos, végzős tanulója. Már kisgyermekkorától mind tanulmányi eredményeivel, mind közösségi szerepvállalásával arra törekszik, hogy aktívan hozzájáruljon a magyarországi német hagyományok ápolásához, valamint a nyelvi és kulturális értékek megőrzéséhez. Születése óta édesapja kizárólag németül beszél vele, így kétnyelvű környezetben nőtt fel. Óvodás kora óta tagja különböző magyarországi német néptáncsoportoknak, emellett iskolája kórusában is énekel. Az együttes a szekszárdi kórusminősítéseken német repertoárjával rendszeresen kiváló eredményeket ér el, és több alkalommal közreműködött már a pécsi német nyelvű szentmiséken is. Barbara a pécsi székesegyházban havonta megrendezett német nyelvű miséken egyetemes könyörgéseket olvas fel, alkalmanként pedig az egyik olvasmányt is ő tolmácsolja. 2023 óta a *VUK – a Magyarországi Német Gyermekekért Egyesület* – ifjúsági vezetője. Rendszeresen részt vesz az egyesület rendezvényein és stratégiai értekezleteken, ifjúsági vezetőképzéseken is képviseli a szervezetet. 2024-ben elnyerte Pécs önkormányzatának nemzetiségi területen tevékenykedő diákok és hallgatók számára kiírt ösztöndíját, valamint az állami nemzetiségi tanulmányi ösztöndíjat. Rendszeres résztvevője a német nyelvi és népiismereti országos versenyeknek is. Legnagyobb sikerét 2025-ben érte el, amikor mind a német mint anyanyelv, mind a német mint idegen nyelv kategóriában országos hatodik helyezést szerzett. Érettségi után közgazdasági tanulmányokat szeretne folytatni.

Koch Valéria-díjban részesült (balról jobbra):
Pencz-Amrein Ludovika Franciska, Hergert
Kira, Werner Barbara

Tudományos kiválóságok elismerése – Heinek Ottó-díj

A gála további részében adták át a *Heinek Ottó-díjat*, amellyel negyven évesnél fiatalabb kutatókat tüntetnek ki a magyarországi németiséghez kapcsolódó kiemelkedő tudományos munkájukért. Az elismeréseket *Schubert Olivia*, az MNOÖ elnökhelyettese nyújtotta át.

Dr. Muka Viktória doktori értekezése, amelyet 2025-ben *summa cum laude* minősítéssel védett meg, az *Identitáspolitikai kontinuitások a magyarországi németeknél az „új hazában” – az úrnapi virágszőnyeg, mint Budaörs egyedi jellegzetessége* címet viseli. Középpontjában az Úrnapija katolikus főünnep alkalmából készített virágszőnyegek identitáspolitikai értelmezése és szerepe áll. A kutatás egyrészt a Budaörsön, másrészt a Budaörsről elűzött németek háború utáni, Németországban élő közösségeiben létrehozott virágszőnyegek vizsgálatára terjed ki. Disszertációja bevezetőjében arról ír, miként élte meg gyermekként azt, amikor a Németországból érkező rokonai látogatást tettek a nagymamájánál, és rendszerint felkeresték egykori otthonukat, Budaörsöt. Ezek az élmények mély és tartós érdeklődést alakítottak ki benne nemcsak saját családja múltja, hanem tágabb értelemben a Magyarországon élő, illetve az innen származó németek története iránt is. Ez a személyes kötődés tanulmányait is meghatározta: a budapesti *Német Nemzetiségi Gimnáziumban* tett érettségi vizsgát követően a budapesti *Eötvös Loránd Tudományegyetem Germanisztikai Intézetében* folytatta alapképzését, magyarországi kisebbségi német nyelv szakirányon. Doktori tanulmányait az *Andrássy Gyula Budapesti Német Nyelvi Egyetemen* végezte, a közép-európai történelem részprogram keretében.

Dr. Nagy Viktória doktori értekezésének címe: *A nyelvi kompetenciámérések elemzése a magyarországi német nemzetiségi iskolák szemszögéből*. Munkájában a magyarországi német iskolarendszer számára rendkívül időszerű, egyben több tudományágat átfogó, lényeges nyelvészeti témát dolgoz fel. Tizenhárom magyarországi német oktatási intézmény vizsgálatával, valamint egy széles körű adatbázis elemzésével fejlesztő módon járul hozzá a magyarországi német oktatás minőségbiztosításához. Disszertációját *summa cum laude* minősítéssel értékelték. Külön kiemelendő folyamatos tudományos teljesítménye is. Dr. Nagy Viktória eddig számos tanulmányt adott közre hazai és nemzetközi szakfolyóiratokban, valamint konferenciakötetben. Doktori tanulmányai során több hazai és külföldi tudományos tanácskozáson vett részt, köztük már két alkalommal a *Heinek Ottó-konferencián* is. A német nemzetiség iránti elkötelezettségét az is jelzi, hogy részt vesz a magyarországi német nyelvjárások szótárának készítésében, valamint közreműködik szerkesztőbizottsági munkájában is.

Dr. Sós Gabriella a *„Ha nem értette a sváb nyelvemet, németül kellett megszólalnom” – Interdiszciplináris vizsgálatok a dél-magyarországi magyarországi német nők szezonális ápolási migrációjáról a német nyelvterületre* című doktori értekezését 2025 júniusában *summa cum laude* minősítéssel védte meg. Az általa vizsgált kutatási terület mindössze az elmúlt harminc évben formálódott önálló tudományterületté, átfogó feldolgozására pedig eddig nem került sor. Kutatásai során Baranya, Tolna és Bács-Kiskun vármegyékben végzett terepmunkát. A feltárt anyag és az elkészített interjúk jelentős további feldolgozási lehetőségeket hordoznak, ezért tervei szerint vizsgálatait a disszertációban nem szereplő, új kutatási szempontok mentén is folytatja. A *Mecseknádasdon* született kutató érdeklődése számos, magyarországi német gyökereiből fakadó témára terjed ki. Ezekről bel- és külföldön is több előadást s prezentációt tartott. Előadásai között szerepelt *Mecseknádasd* község bemutatása a helytörténet és a német népszokások tükrében, a *mecseknádasdi és máriakémeti* szakrális tárgyak és apokrif hagyományok vizsgálata, valamint *Mecseknádasd* népi vallásosságának és apokrif imakincsének ismertetése. 2019-ben Dr. Sós Gabriellát *Koch Valéria-díjjal* tüntették ki.

A Heinek Ottó-díjakat Schubert Olivia adta át, az est moderátora Pánovicsné Szeiberling Krisztina volt

A legmagasabb kitüntetés – Arany Díszű a Magyarországi Németiségért

A gála csúcspontjaként került sor az országos német önkormányzat legmagasabb elismerése, a magyarországi németiségért adományozott arany díszűk átadására. A kitüntetettek Engländerné Hock Ibolya elnöktől vehették át az elismerést.

Engländerné Hock Ibolya adta át az Arany Díszű kitüntetéseket

Dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet a romániai *Bánátból* származik. A német nyelvet és kultúrát már gyermekkorától kezdve életpályáját meghatározó értéként tartja számon. Középiskolai tanulmányait *Temesváron* végezte, majd családja Magyarországra költözését követően, 1986-ban jogi diplomát szerzett a pécsi egyetemen. Ugyanebben az évben kezdte meg oktatói pályáját az egyetem nemzetközi tanszékén, ahol mind a mai napig tanít. 1998-ban *A kisebbségek nemzetközi jogvédelme* témában szerzett doktori fokozatot, majd 2011-ben *Az európai alapjogvédelem új dimenziói* címmel habilitált. 2014-ben elnyerte az egyetemi tanári címet. Tudományos munkásságát számos németországi és ausztriai kutatási és ösztöndíjprogram gazdagította. Ezek középpontjában az európai és a magyar kisebbségvédelem aktuális tendenciái, az Európai Unió alapjogi rendszere, valamint az egyenlő bánásmód kérdésköre állt. *Heinek Ottó*, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának elnöke javaslatára 2013-ban választották meg a *nemzetiségi ombudsmanhelyettesi* tisztségre, amelyet 2025-ig töltött be. Mandátuma idején, 2013 és 2025 között mintegy nyolcvan átfogó szakmai dokumentumot készített. Ezek túlnyomó többsége közvetlenül a magyarországi német közösséget érintette: a nemzetiségi nevelés és oktatás helyzetét és működését, a nemzetiségi önkormányzatok működési mechanizmusait – így különösen az egyetértési jog gyakorlását és az önkormányzatok közötti együttműködés kereteit –, valamint a kulturális autonómia különböző megjelenési formáit, többek között a névadás, a közszolgálati média és a beiratkozás területén. Az elmúlt tizenkét év során készült tanulmányai közül több is jelentős szakmai és társadalmi visszhangot váltott ki. Ezek közé tartoznak *A kényszermunkára hurcoltak és hozzátartozóik hadigondozásáról*, *A magyarországi németiséget érintő gyűlöletbeszéd és sértések elleni fellépés fontosságáról*, valamint *A zsámbéki új temető kulturális értékének megőrzéséről* szóló írásai.

Simonné Rummer Erzsébet gyermekkorától kezdve megszakítás nélkül, nagy elhivatottsággal dolgozik szülőfalujáért, *Bakonynánáért*. 1995-ben megalakult a helyi német nemzetiségi önkormányzat, amelynek Simonné Rummel Erzsébet a kezdetektől 2024-ig elnöke volt. Kezdeményezésére nyílt meg a falu helytörténeti múzeuma, amely értékes és folyamatosan gyarapodó gyűjteményével őrzi a község magyarországi német múltját és kulturális örökségét. Kiemelkedő szerepet vállalt 1998-ban a hagyományörző egyesület megalapításában, majd 2001-ben létrehozta az egyesület első kulturális csoportját, az *Edelweiß Kórust*, amely azóta két CD-t is megjelentetett. Ezt követően további kulturális csoportokat is életre hívott: a *Wasserfall* harmonikaduót és énekeseit, valamint a *Hetschal* néptáncscsoportot. Fáradságát eredményeként sikerült bevezetni a német nemzetiségi oktatást-nevelést úgy az iskolában, mint az óvodában. Vezetése alatt a helyi iskola és óvoda a nemzetiségi önkormányzat fenntartásába került. Különösen hangsúlyos, hogy mindezt egy olyan térségben valósította meg, ahol a szocializmus időszakában – a bányászat következményeként – a német identitástudat, az anyanyelv kiszorult a mindennapokból, a hagyományok csaknem feledésbe merültek. Munkája ezért felbecsülhetetlen értékű: sikerült megőriznie az elveszni látszó kulturális örökséget, újraéleszteni a közösségi emlékezetet, és a következő nemzedékek számára szilárd alapot teremtenie a német identitás megéléséhez.

Udo Pörschke munkásságával 2011 óta szorosan kötődik a magyarországi német közösség ügyeihez. Íróként bonyhádi tartózkodása idején két művet alkotott: az *Unter dem Buddha-Baum* és a *Verborgene Zeilen aus der Kriegsgefangenschaft* című köteteket. Mindkét művet magyarországi német intézményekben mutatták be először. Tevékenységének középpontjában számos felolvasóest, német nyelvi versenyeken betöltött zsűritagság, valamint magyarok és magyarországi németek számára tartott németórák álltak, amelyekkel jelentősen gazdagította a közösség kulturális életét. Némettanárként szakmai előadásokat és továbbképzéseket tartott a kreatív írás szakértőjeként pedagógusok és hallgatók számára, egyebek mellett a bonyhádi *Knabel-konferencia* keretében, valamint a váci *Apor Vilmos Katolikus Főiskolán*, a leendő nemzetiségi tanárok és óvodapedagógusok részére.

A magyarországi németek, valamint a Magyarországról származó németek számára végzett egyik legjelentősebb munkája a magyarországi német történelem, kultúra és jelenkori élethelyzet filmes feldolgozása. Nevéhez fűződik a *Heimatlos*, a *Lissi – Portrait einer Ungarndeutschen* és az *Ein Franke lernt Polka (Egy frankföldi polkázni tanul)* című dokumentumfilm-trilógia. A *Heimatlost* a Hesseni Televízió sugározta, egy éven át elérhető volt az ARD médiatárában, valamint Németországban és Magyarországon is számos rendezvény keretében vetítették. A film révén Pörschke a németországi közönség számára átfogó és hiteles képet nyújtott a Magyarországon élő és onnan származó németek történetéről és sorsáról. Biztonsággal kijelenthető, hogy Udo Pörschke magyarországi német dokumentumfilmek rendezőjeként a magyarországi német kultúra egyik meghatározó közvetítője. Munkásságával jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a magyarországi német közösség léte, történelme és jelenkori helyzete úgy Magyar-, mint Németországban szélesebb körben ismertté váljon, és hogy ez a tudás a következő nemzedékek számára is fennmaradjon.

Közös ünnep, élő hagyomány

Az est folyamán díjnyertes, kiemelkedő színvonalú magyarországi német kulturális együttesek műsora gondoskodott arról, hogy a gála valódi közösségi ünneppé váljon. A fellépések ismételten bizonyították: a magyarországi németiség kultúrája élő, sokszínű és a fiatalok által is továbbvitt érték.

Bölcskey Miklós felvételei

Színes képösszeállításunk a hátsó borítón látható!

Arany Dísztű- és Heinek Ottó-díj kitüntetettek
(balról): dr. Muka Viktória, dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet, Udo Pörschke, dr. Nagy Viktória, dr. Sós Gabriella.

(Simonné Rummer Erzsébet betegség miatt nem tudott részt venni az eseményen)

